TEODOR MAZILU

Treziți-vă în fiecare dimineață!

PERSONAJELE

MAXIMILIAN
EUGEN

Amândoi
între
33—38 ani.

O cameră aproape pustie — fereastra largă pe unde soarele poate intra în voie.

Maximilian, Eugen

MAXIMILIAN: Ce s-a întâmplat? Nu cumva a răsărit soarele?

EUGEN: Inteligentă întrebare! Dacă soarele nu răsărea, eu nu eram aici...

MAXIMILIAN: Mereu uit că soarele are obiceiul frumos să răsară în fiecare dimineaţă. Trebuie să mă trezesc?

MAXIMILIAN: Cum poţi să debitezi asemenea inepţii? Trebuie să ne trezim în fiecare dimineaţă... Trebuie să avem curajul de a ne trezi în fiecare dimineaţă! Detest exemplul personal, dar nu pot să nu constat că eu mă scol fără să mă tragă nimeni de mânecă. Chiar dacă aş fi orb, sau prea modest, şi tot aş remarca supleţea şi spiritul meu de disciplină. Îmi pare rău că sunt silit să mă dau de exemplu. Pun ceasul să sune... în câteva secunde sunt în picioare, mă bărbieresc... ca la armată. Din pricină că ţie ţi-e lene să te scoli la timp, sunt silit eu să mă scol mai devreme, ca să te trezesc şi pe tine. Nu, nu mă plâng — eu mi-am ales meseria asta! Observă, te rog, cu câtă demnitate şi stăpânire de sine îmi accept destinul...

MAXIMILIAN: Mă apucă groaza să mă trezesc în fiecare dimineaţă...

EUGEN: Echiparea! Viaţa te aşteaptă! Ideile te aşteaptă! slujba te aşteaptă! Femeile te aşteaptă! Gloria te aşteaptă! Arborii te aşteaptă!

MAXIMILIAN: Nici nu ştiu cum mă cheamă... Nici nu şi ştiu ce caracter am, mi-am uitat caracterul, totdeauna păţesc drăcia asta. Ce fel de caracter oi fi având? Nici nu ştiu cum să reacţionez — îmi caut gesturile şi nu le găsesc — unde le-oi fi pus înainte de culcare?! Aveam eu un anume fel de a-mi trece mâna prin păr, parcă l-a înghiţit pământul... Era şi-o glumă pe care o făceam, parcă destul de spirituală... degeaba mă chinuiesc, nu ştiu în ce ungher al memoriei am zvârlit-o! Când mă culc, îmi arunc trăsăturile de caracter pe unde se nimereşte şi dimineaţa nu ştiu de unde să le iau. Caut pe urmă ca un disperat dragostea pentru aproapele tău, şi ia-o de unde nu-i... Aşa păţeşti când nu eşti ordonat... Unde dracu mi-o fi zâmbetul meu fermecător? Unde mi-or fi cele câteva idei fixe pe care le folosesc şi pe ploaie şi pe vânt?! Nu, nu glumesc, nu fac jocuri de cuvinte. Dimineaţa îmi caut caracterul, mi-l îndes bine şi pornesc în lume! Fără caracter n-aş pleca nici până la doi paşi să cumpăr pâine... Caracterul deja format mă aşteaptă gata pregătit şi eu nu trebuie decât să-l îmbrac — asta e tot. Dar mi-e silă! Ce te uiţi la mine ca un inspector de la A.D.A.S.?! Da! Mi-e silă! Mereu acelaşi caracter, aceleaşi idei, acelaşi zâmbet, aceeaşi mirare în faţa soarelui, aceeaşi frică în faţa şefilor, mă întreb cum de nu s-a tocit de atâta folosire.

EUGEN: Ştiu că în sufletul tău e o întreagă harababură... Eşti foarte dezordonat, n-ai grijă de caracterul tău, nu-1 aranjezi frumos înainte de a te culca... Atunci te mai miri că îţi cauţi gesturile, sentimentele şi ideile peste tot şi nu le găseşti?!

De asta sunt eu aici! Să te ajut să-ţi aminteşti toate trăsăturile de caracter! Nu plec de aici până nu-ţi reconstitui întreaga personalitate până în cel mai mic amănunt!

MAXIMILIAN: Nu mai vorbi de caracterul meu, am senzaţia că-mi aminteşti de ziua în care am trecut pentru prima oară pragul unui bordel. Când mă gândesc că sunt un anume caracter, îmi vine să-mi iau câmpii... Urâtă invenţie caracterul ăsta... Nu i-am înţeles niciodată rostul, deşi tot timpul mi-1 îmbogăţeam şi-l îngrăşăm ca pe un porc... De ce trebuie să am eu un anume caracter, de ce trebuie să am o anume personalitate, să fiu un Y sau Z? De ce trebuie să am eu felul meu de a ţine furculiţa, felul meu de a răspunde la telefon, felul meu de a umbla pe stradă, felul meu de a face amor, felul meu de a zâmbi, timbrul meu propriu, amorul meu propriu, originalitatea mea ieşită din comun? Toate astea mă apasă... Am ajuns să umblu cocoşat din pricina acestei poveri. Caracterul acesta nesuferit e o adevărată lespede de piatră! Vreau să scap de această povară!...

EUGEN: De ani de zile, mereu aceleaşi discuţii! În fiecare dimineaţă îţi uiţi caracterul şi eu sunt silit să ţi-l amintesc trăsătură cu trăsătură. Mă sileşti să fiu rău... Şi răutatea nu mă caracterizează... Mă sileşti să fiu autoritar, deşi, dacă-mi sondez sufletul, văd că această însuşire nu-mi aparţine. Nu-ţi dai seama că fără ajutorul meu n-ai fi nimic, ai fi un biet anonim. Îţi leg cravata de gât, îţi îndes servieta sub braţ, îţi strecor scaunul directorial sub fund, îţi ştampilez pe obraz zâmbetul tău fermecător... Ar trebui să mă iubeşti...

MAXIMILIAN: Eu mă simt foarte bine şi fără caracter. Nu ţin să-mi amintesc caracterul...

EUGEN: Eu vreau să-ţi clădesc o personalitate ieşită din comun şi tu faci mofturi? Vreau să te scot din anonimat.

MAXIMILIAN: Şi eu vreau să intru în anonimat. De ce crezi tu că eu vreau să ne deosebim unii de alţii? Din ură, ca să-i exploatăm pe ceilalţi... Şi frica de anonimat, ce este până la urmă frica de anonimat, dacă nu frica de moarte? Să lăsăm eternităţii urma vanităţii noastre ! Din sila prezentului se naşte mirajul eternităţii!

EUGEN: Nu-mi strica buna-dispoziţie şi încrederea în om pe care am moştenit-o de la răposata maică-mea... Mă cunoşti de ani de zile, ştii că-mi place din cale-afară să mă laud cu sacrificiile mele, am şi eu păsărica mea... Chiar dacă ar lua foc întreg universul, tot n-aş renunţa să-ţi amintesc că eu nu m-am însurat şi mi-am rupt pâinea de la gură, tocmai ca tu, fratele meu vitreg, să reuşeşti în viaţă, să devii o personalitate complexă. Acum, după ce am spus fraza asta, poate să vină şi potopul! M-am răcorit, m-am liniştit... Te-am lăsat să mă imiţi, să iei anumite trăsături de caracter de la mine, n-am spus nimic. Ia! Ia duioşia mea! Ia spiritul meu de sacrificiu! îmbogăţeşte-ţi viaţa interioară!

MAXIMILIAN: N-am nevoie de spiritul tău de sacrificiu — am eu alt adăpost în care mă ascund. Am obosit! M-ai aruncat în cuşca cu lei a unor obiceiuri stupide şi mă laşi să fiu sfâşiat! Înţelege că am obosit. Toate trăsăturile tale de caracter de care n-aveai nevoie mi le aruncai mie, ca pe nişte haine vechi, pe care nu

voiai să le mai porţi...

EUGEN: De aia sunt eu aici, şi de aia mi-a dat mie natura spirit de sacrificiu, ca să te ajut să-ţi învingi oboseala! Va trece şi clipa asta!... Ei, hai, zâmbeşte! Unde ţi-e zâmbetul tău fermecător? Vrei să-ţi împrumut eu puţin optimism şi încredere în viaţă?! Am atâta încredere în viaţă, încât oricât aş da, tot mi-ar mai rămâne suficient.

MAXIMILIAN: Am adunat destul; clipe de extaz, idei originale, versuri celebre, colecţii de oraşe, colecţii de tablouri, colecţii de femei, colecţii de pipe, colecţii de proverbe, colecţii de timbre, certificate de sănătate, de bună purtare, de proastă purtare, noutăţi muzicale, noutăţi ştiinţifice, noutăţi gastronomice, crize de stomac, crize religioase, crize de conştiinţă, femei albe, galbene, negre, portocalii, curtezane din Libia şi Damasc. Toate curtezanele din Libia şi Damasc. Şi s-a născut cea mai îngrozitoare întrebare din câte întrebări pot exista pe lumea asta... Toate acestea sunt eu...? Eu sunt o criză de stomac? Eu sunt certificatul de bună purtare?! Şi toate astea la un loc sunt eu? Aşa puţin? Un biet şi mizerabil depozit?! De asta am venit pe lume, ca să ofer bolii un organism unde să-şi exerseze dezastrul şi un pat unde curtezana din Damasc să-şi poată demonstra pregătirea profesională?! Ăsta sunt eu? Această mizerabilă adunătură sunt eu? Spaima mea de moarte? ! Spaima de a muri anonim?! Spaima de a nu poseda toate femeile şi de a nu vedea toate muzeele şi toate oraşele?! Dacă toate astea sunt eu, eu n-am nevoie de mine... Refuz să fiu totuna cu muzeul din Prado şi curtezanele din Damasc! Şi atunci, după această îngrozitoare întrebare s-a născut un adevăr îngrozitor, mi-am devenit străin, cu desăvârşire străin. Refuz să mă legitimez în faţa soarelui cu o criză de stomac!

EUGEN: Da! Ăsta eşti ! Femeile pe care le-ai iubit, diplomele pe care le-ai primit, pasiunile pe care le-ai stârnit, onorurile care ţi-au fost aduse! Experienţa te-a îmbogăţit, cultura te-a modelat, arta te-a înnobilat!

MAXIMILIAN: O... arta m-a înnobilat... O singură clipă de extaz, după care m-am grăbit să nu întârzii la o întâlnire de afaceri. De ce m-a înnobilat arta? De ce nu m-am înnobilat eu? Şi atunci, dacă mi se par fireşti, de ce mă apasă toate astea?! De ce caracterul e ca o lespede de piatră sub care eu plâng, mă zbat, gem, urlu, vreau să ies la suprafaţă?!... Şi caracterul mă ţine prizonier, mă împinge la fund, îmi pune cătuşe, îmi dă să mănânc, îmi dă satisfacţii, dar nu mă lasă să răsuflu. De fapt, caracterul are nevoie de mine, nu eu de el... Am ajuns să fiu sclavul caracterului, să-mi fie teamă să ies din limitele pe care el mi le-a fixat, un prizonier care n-are voie să facă decât câţiva paşi... Am să-mi ucid caracterul! Şi-o să fiu în legitimă apărare. Dacă nu-l ucid eu, mă ucide el... Am să-mi distrug zâmbetul, am să-mi calc în picioare sensibilitatea, am să-mi strivesc amintirile, am să-mi sfâşii colecţiile de timbre şi de femei, am să-mi rup toate diplomele, totul am să distrug... Şi atunci am să scap! Am să răsuflu şi eu puţin...

EUGEN: Dar eu? Eu unde sunt? Eu ce veghez? ! Cum o să-ţi părăseşti personalitatea? S-o părăseşti şi să umbli ca un zănatec, prin lume? ! Ce s-ar întâmpla dacă toţi ne-am părăsi caracterul? Te porţi ca un tată care-şi reneagă

copilul. Aşa ceva nu e cu putinţă. Şi când ai să mori, ai să mori într-un anume fel, conform caracterului tău!

MAXIMILIAN: O să mă ucidă caracterul pe mine, dacă nu-l ucid eu pe el. Am să mor eu şi o să supravieţuiască criza mea de stomac. Nu vreau ca eu, eu cel viu, să mor, şi cadavrul acela să trăiască şi să se plimbe prin galaxii! Nu vezi că nu e niciodată sătul? Mereu vrea câte ceva, mai mult, tot mai mult — fiară lacomă şi meschină! Dacă e sensibil — vrea să fie şi mai sensibil. Dacă e inteligent — vrea să fie şi mai inteligent. Dacă are o femeie — vrea pe urmă un harem — pe urmă două haremuri, pe urmă tot, toată iarba, tot soarele, toate editurile, toate oraşele, toate garsonierele, toate miresmele, toate premiile, toate femeile, absolut toate. Am devenit robul acestei personalităţi pe care trebuie s-o îndop mereu, s-o ghiftuiesc, când cu sentimente, când cu obiecte. Vreau să scap de sclavia acestei personalităţi, detest ticurile mele, ideile mele, sentimentele mele, amintirile mele, plăcerea mea de a purta galoşi şi umbrelă! Mă uit la caracterul meu ea la un duşman, ca la un străin. Ce am eu comun cu caracterul meu? Nimic. Ce am comun cu dorinţa mea fierbinte de a mă culca cu o japoneză? Nimic... Fiindcă şi această dorinţă fierbinte tot el, caracterul, a inventat-o. Nu e a mea. E a lui. Ce am eu comun cu durerea mea?... Nimic... Ce am eu comun cu mine însumi? Nimic...,

EUGEN: Alţi oameni se chinuie să-şi construiască o personalitate şi tu te vaieţi că ai reuşit. Nu eşti nebun? Ar trebui să fii fericit... Ai timbrul tău propriu, ai felul tău particular de a te exprima, ai amorul tău propriu, şi locul tău în societate, şi locul tău în viaţa multor oameni, şi chiar „un univers al tău”. Universul tău propriu — cum zice critica. Câţi artişti au universul lor propriu, poţi să-i numeri pe degete...

MAXIMILIAN: Dacă aş avea „întreg universul” n-aş mai avea universul meu. Dacă aş avea adevărul, n-aş mai avea „adevărul meu”. Şi adevărul meu nu e o felie din întreg adevărul, raţia mea de sublim, ci doar o minciună mizeră... Adevărul n-are personalitate — nu-ţi aparţine. Numai erorile ne aparţin! Numai prostiile sunt ale noastre!

EUGEN: Te revolţi? Te împotriveşti cerului?! Ei bine, dragul meu prieten, ţin să te anunţ în mod solemn că-ţi pierzi timpul! Revolta nu intră în caracterul tău!

MAXIMILIAN: Atunci te pomeneşti că mă revolt degeaba?! E îngrozitor să-ţi dai seama că nu te poţi revolta, că revolta nu intră în caracterul tău... Am ţipat degeaba, m-am frământat degeaba. Auzi neruşinare! Tocmai revolta să nu intre în caracterul meu!

EUGEN: De! Ajunge! Echiparea! Întârzii de la slujbă!

MAXIMILIAN: Care slujbă? Vorbeşti prostii!... Eu n-am avut niciodată slujbă.

EUGEN: Aminteşte-ţi caracterul, dragul meu Maximilian... Mă sileşti să folosesc expresii populare, uiţi de la mână până la gură... După câte ai făcut ca să pui mâna, pe slujba aia minunată, fermecător de comodă, admirabil retribuită, ai putea să-ţi aminteşti slujba, dacă nu din altceva, măcar din respect pentru delaţiunile şi turnătoriile pe care le-ai practicat cu atâta măiestrie stilistică...

MAXIMILIAN: Cum îndrăzneşti să mă numeşti atât de brutal un biet turnător?

EUGEN: Gura, băiete. Nu te indigna! Indignarea nu-ţi sade bine, nu intră în felul tău de a fi! Crezi că m-ai intimidat cu aberaţiile tale metafizice?!

MAXIMILIAN: Dar de mirat, am dreptul să mă mir? Cine eşti tu să-mi dictezi reacţiile? Nu te indigna, nu te revolta, nu te agita, nu te mişca, nu protesta, nu te alarma... De mirat oricine se poate mira... Dă-mi voie să-mi manifest stupoarea... Nimic nu detest pe lumea asta mai profund decât delaţiunea... Crima mi se pare o floare la ureche, pe lângă cea mai nevinovată turnătorie. Mă înşel eu? Răspunde-mi! Nu mă caracterizează acest dezgust? Nu fi nedrept cu prietenul tău! Lasă-mă să mă caracterizeze acest dezgust...

EUGEN: O deteşti profund şi-o practici metodic!

MAXIMILIAN: Vezi? Şi vrei să mă confund cu această meschinărie? Nu zic că n-ai dreptate, dar mă simt străin de această trăsătură de caracter. N-o recunosc, n-o admit... Caracterul nu-mi aparţine, mi-a fost impus cu forţa!

EUGEN: Toţi delatorii iubesc anonimatul!

MAXIMILIAN: Pleacă! Mă duc să mă culc! N-am să mă trezesc niciodată! Niciodată! Am ajuns să urăsc soarele din pricina ta!

EUGEN: Nu se poate să dormi! Azi ai un program foarte încărcat. Extrem de încărcat! Ai şi-o întâlnire de amor — nu se poate să laşi o femeie să aştepte... Mai ales o femeie... blondă pe care o doresc atâţia bărbaţi, idealul erotic al atâtor generaţii de bărbaţi. Dacă întârzii, găseşti patul ocupat. O secundă de întârziere şi patul va fi ocupat. Ea nu aşteaptă, îşi drămuieşte tot timpul...

MAXIMILIAN: Am o amantă?

EUGEN: Da, ai o amantă!

MAXIMILIAN: Asta mă face să-mi devii simpatic. Am, slavă Domnului, o amantă... Ce bine că am o amantă! Nu sunt un refulat sexual — tot e ceva. Dispreţuiesc refulaţii de toate genurile! Şi cum e amanta mea? Frumoasă? Mor de curiozitate să aflu cât mai multe despre ea.

EUGEN: Foarte frumoasă...

MAXIMILIAN: ... Atunci ... O iubesc?...

EUGEN: Nu sunteţi capabili de iubire...

MAXIMILIAN: Nici iubirea nu intră în felul meu de-a fi? Frumos caracter mai am — ce să spun... Frumos caracter! Delaţiunea mi se pare firească şi iubirea mă ocoleşte.

EUGEN: Eşti mândru de această incapacitate de a nu iubi — aşa că... nu te văieta degeaba. N-are rost să-ţi faci probleme... Nici ea nu te iubeşte...

MAXIMILIAN: Iarăşi mă apucă revolta, mereu uit că revolta nu-mi aparţine... Atunci de ce stăm împreună?

EUGEN: Din obişnuinţă...

MAXIMILIAN: Sincer vorbind, îmi pare rău că nu sunt capabil de iubire. Totuşi, iubirea — ce poate fi mai frumos decât iubirea? Păcat! Mare păcat!...

EUGEN: Deşi n-o iubeşti, ai vrut să te sinucizi din cauza ei, înghiţind fără suficientă convingere o cutie de chibrituri...

MAXIMILIAN: După toate, mai sunt şi un sinucigaş mediocru... Şi mai te miri că-mi urăsc caracterul? Ăsta-i caracter? Să te sinucizi din cauza unei femei care ţi-e

perfect indiferentă?! Îmi vine să râd! Şi să te sinucizi cu o cutie de chibrituri! Sunt un individ detestabil, n-aş vrea să am de-a face cu un asemenea om.

EUGEN: În schimb, poţi să râzi cu gura până la urechi. Înclinaţia spre umor îţi stă în caracter...

MAXIMILIAN: Deci pot să râd cu gura până la urechi, dar nu pot să mă revolt...

EUGEN: Exact. Nu-ţi poţi depăşi limitele... Şi-acum, frăţioare, o să-ţi aminteşti caracterul, trăsătură cu trăsătură!

MAXIMILIAN: (*se îndepărtează puţin speriat*): Am impresia că mă pregăteşti pentru execuţia capitală... Mă simt ca un condamnat la moarte, căruia preotul îi ţine o mică conferinţă...

EUGEN: Te pregătesc pentru viaţă. În viaţă trebuie să fii o personalitate perfect conturată. Cu cât e mai bine conturată, cu atât succesul e mai sigur.

MAXIMILIAN: Iartă-mă că te întreb. Fumez?

EUGEN: Două pachete pe zi!... Cam mult, nu? Lamentează-te!

MAXIMILIAN: Mersi... De lamentat, mă pot lamenta... Asta-mi stă în caracter? Cum e ceva detestabil, cum îmi stă în caracter...

EUGEN: Da. Îţi place să te lamentezi de câte ori ai prilejul. Când n-ai prilejul, inventezi prilejul...

MAXIMILIAN: Nu-i adevărat! Eşti un calomniator ordinar. Ţi-am ascultat cu destulă răbdare toate inepţiile. Nu mă vaiet. Nu mă plâng nimănui şi de nimic! Protestez! Ăsta nu-i caracterul meu! Asta nu sunt eu!

EUGEN: Ba eşti. Ăsta eşti tu! Şi încă n-am terminat... A, zâmbeşti, ţi-ai regăsit zâmbetul fermecător, îmi pare bine... Şi ţin să precizez că şi minţi de îngheaţă apele... Îţi spun asta ca nu cumva să te apuci să spui adevărul..

MAXIMILIAN: De ce mint? Spune-mi măcar de ce mint? Aş vrea să ştiu şi eu de ce mint de îngheaţă apele?

EUGEN: Când eşti obligat să minţi, minţi fiindcă eşti obligat. Când nu eşti obligat să minţi — minţi din plăcere... Dă-i înainte! Slujeşte-ţi cu credinţă caracterul, ca un soldat fanatic gloria împăratului!

MAXIMILIAN: Mă detest!... Numai eu ştiu cât mă detest...

EUGEN: Iarăşi minţi, foarte bine, foarte bine. De minţit îţi stă în caracter... De fapt, ai o mare admiraţie pentru tine. O admiraţie aproape mistică.

MAXIMILIAN: O, Doamne, care asişti la această luptă grea, ajută-mă! De mi-aş lepăda o dată caracterul, personalitatea mea complexă, care mă tiranizează şi mă umileşte... Să sfâşii nemernicul caracter şi să-l arunc pradă clinilor, să rămână numai esenţa, esenţa nemuritoare. Să nu mai am felul meu de a fi, atunci moartea nu va mai avea nici o pradă, nu va mai avea ce să înghită. Spune drept: nu ţi-e frică?

EUGEN: De ce să-mi fie frică? Tu nu porţi asupra ta decât arme cu gloanţe albe... Am încredere în laşitatea ta. Mă simt în deplină siguranţă!

MAXIMILIAN: Tocmai când voiam să te ucid, mi-am descoperit brusc laşitatea... Nu e milă, nu mă amăgesc, e numai laşitate care, din amor propriu, se preschimbă în milă... Ăsta mi-e caracterul! Doamne, de ce mă laşi singur? De ce eşti nemărginit, Doamne? De ce nu eşti şi tu mărginit ca mine, ca să putem sta de vorbă ca oamenii? Ce vină am eu că nu sunt o flacăra ? Ce vină am eu că n-am o durere adâncă? Ce vină am eu că revolta nu intră în personalitatea mea?... Tocmai revolta să-mi lipsească. Ai dreptate! E atât de stridentă revolta mea, atât de cusută cu aţă albă... Ai să mă ucizi tu... Ucide-mă!

EUGEN: Ai să mori de moarte bună!... O să mori tu cel adevărat şi-o să trăiască în veci criza ta de stomac şi certificatul tău de bună purtare... Criza ta de stomac îţi va supravieţui de-a pururi!

MAXIMILIAN: Nu mă revolt... Am devenit mai modest... Dacă revolta nu-ţi intră în caracter, degeaba te re volţi... Îmi dau seama, nemernicule, că de fapt te iubesc, iubesc crizele mele de stomac şi crizele mele religioase! Doamne, cât de dragi îmi sunt crizele mele de stomac! Doamne, cât de dragi îmi sunt colecţiile mele de timbre şi de femei, îmi sunt mai dragi decât viaţa. Viaţa, ştiu eu ce e viaţa? Eu pot să mor, numai să ştiu că vor trăi colecţiile mele de timbre şi femei. Şi această povară a personalităţii mele ridicole şi strâmbe

o iubesc, o îngrijesc, o mângâi, o îmbogăţesc ca un idiot tot timpul. Mă pregătesc metodic pentru moarte. Să aibă moartea ce devora, să aibă abisul ce înghiţi! Ai să mă ucizi tu! Cine eşti tu? Spune-mi, cine eşti tu, fratele meu? Spune-mi, cine eşti tu, străine?

EUGEN (*îi închide ochii*): Acum pot să-ţi spun. Eu sunt îngerul morţii...

---- CORTINA ----